

Vereniging Historisch Amstelveen

Orion 19A

1188 BZ Amstelveen

Tel. 020 641 68 24

E-mail: verhistoraveen@hetnet.nl

Website: www.historischamstelveen.nl

Gemeente Amstelveen
College van burgemeester en wethouders
en gemeenteraad gemeente Amstelveen
Postbus 4
1180 BA Amstelveen

Betreft: Verzoek tot aanwijzing als gemeentelijk monument van de voormalige
Landbouwschool en de bijbehorende voormalige directeurswoning

Amstelveen, 12 juni 2022

Geacht college,

Hierbij verzoeken wij de voormalige Landbouwschool en de bijbehorende voormalige
directeurswoning aan de Keizer Karelweg 94 A-B-C als gemeentelijk monument. Voor de
onderbouwing van dit verzoek verwijzen wij naar de bijlage.

Hoogachtend,

Het bestuur van de Vereniging Historisch Amstelveen,

Mw. A.M. Brouwer-v.d. Wetering

voorzitter

Mw. M.D.M. van Munster

secretaris

io

Onderbouwing verzoek tot aanwijzing voormalige Landbouwschool Keizer Karelweg 94 A-B-C als gemeentelijk monument

Tenzij anders vermeld: foto's Paul Paris

Inleiding

De voormalige Landbouwschool ligt in de wijk Keizer Karelpark, een wijk die grotendeels in de vijftiger jaren is gebouwd, ook wel de wederopbouwperiode genoemd. De luchtfoto geeft een goede indruk van de situatie na de bouw van de Landbouwschool.

Aan de woningen van de Plesmansingel (achtergrond) en die van de Essenlaan (voorgrond) wordt nog druk gebouwd. Duidelijk is te zien dat de Landbouwschool uit twee vleugels bestaat die haaks op elkaar staan. De

vrijstaande woning ('dienstwoning') is van het hoofd van de school. Tussen dit huis en de school ligt de fietsenstalling. Dit deel van de wijk Keizer Karelpark is tot op heden nog zo goed als ongewijzigd gebleven, alleen het groen is tot volle wasdom gekomen, waardoor het gebouw van de Landbouwschool nu voor een groot deel achter het groen verscholen gaat. De architect van het gebouw is de gemeentearchitect A.K. Andrea.

(foto KLM Aerocarto)

De wederopbouwperiode

De wederopbouwperiode, begon in 1940 en duurde tot 1965. In deze periode waren de bouwmaterialen schaars en was de druk groot om nieuwe woningen te bouwen. Daarom kenmerkt de architectuur zich door traditionele bouw in een versoberde stijl, zeker afgezet tegen de bouwstijl uit de dertiger jaren.

Niettemin doen er zich een aantal nieuwe stijlkenmerken voor zoals:

- de tuitgevel, waarbij de gevel op het kopse eind van een gebouw overgaat in een schoorsteen. De nok van het pannendak is hierbij afwezig zodat de schoorsteen één geheel vormt met de muur;
- de hangende erker, een sobere variant van die uit de dertiger jaren. De hangende erker is in feite een vooruitspringend groot venster waarbij soms ook van de zijkanten licht naar binnen kan vallen;
- de ruiten missen de kleinschalige roedeverdeling uit de dertiger jaren waardoor de overgang binnen-buiten minder abrupt wordt;
- versieringen in het metselwerk zijn vrijwel afwezig en als ze er al zijn, dan zijn ze onopvallend;
- 'wandkunst' doet zijn intrede, veelal in de vorm van gevelstenen met abstracte voorstellingen; goed zichtbaar bij de woningen in de Essenlaan;
- het ontwerp van interieurs is sober, strak en doelmatig eigenlijk saai. Versieringen zijn afwezig, de meubilering moet de nodige sfeer geven.

Bij het gebouw van de voormalige Landbouwschool en de omliggende woningen zijn veel van deze kenmerken terug te vinden. Bij de ingang van de Landbouwschool steekt de schoorsteen beeldbepalend uit de tuitgevel. Daaronder de hangende erker waardoor veel licht naar binnen komt (zie interieurfoto van de hal hiernaast).

Versieringen in het metselwerk zijn vrijwel afwezig, als enige zijn er het contrast tussen het trasraam (rode baksteen) en het overige metselwerk (gele baksteen) en de ventilatieroosters bij de nok die in een ruitpatroon zijn geschikt (zie foto). Als aanvulling op de kleuren zijn de deuren die blauw waren geschilderd en de kozijnen die crème van kleur waren.

Geschiedenis en gebruik Landbouwschool

In 1956 werd de 'Lagere Landbouwschool met dienstwoning' geopend. Officieel was het adres eerst Plesmansingel 1-3, maar later is dit Keizer Karelweg 94 geworden. Naast de Landbouwschool waren nog proefakkertjes, nu is daar een park met trapveldje.

Het onderwijs op de school sloot aan op de zesde klas van de lagere school. Het onderwijs bestond uit Landbouvvakken, aangevuld met wiskunde, Engels en lichamelijke opvoeding; daarnaast ook hand- en vakvaardigheid en praktisch melken.

De plattegrond geeft de kenmerkende indeling van een school weer. Achter de ingang (linksonder) een grote centrale hal met daarnaast de directeurskamer. Aan de andere zijde van deze kamer lagen twee leslokalen voor theoretische vakken. De andere vleugel gaf onderdak aan een groot 'handvaardigheidslokaal' waar meer praktisch onderwijs werd gegeven. De Landbouwschool sloot in 1974 de deuren. Na een verbouwing werd in 1975 de gemeentelijke muziekschool in het gebouw gevestigd. De muziekschool verhuisde in 2001 naar het Stadsplein, waarna er meerdere huisartsenpraktijken in het gebouw kwamen (Huisartsen-onder-één-dak, HOED). Deze huisartsenpraktijken worden op termijn elders in de wijk gevestigd.

Veranderingen wegens wisselend gebruik

Ondanks de vele wisselingen in gebruik door de jaren heen, is het totale volume van het complex goed bewaard gebleven. De dienstwoning is aan een particulier verkocht, maar is niettemin met de voormalige fietsenstalling verbonden met de school zelf.

Aan alle buitengevels is nauwelijks iets veranderd, op enkele plaatsen zaten openingen van gevelkachels die vaak niet al te netjes zijn dichtgemetseld. De indeling van ramen en deuren is vrijwel ongewijzigd gebleven, ook het metselwerk van de buitenmuren ziet er nog goed uit.

Het gebouw onderging inwendig een opvallende verandering toen de muziekschool erin trok. Bijna de helft van de hal verdween om plaats te maken voor een ruimte met administratie. In de hal ligt nu linoleum, waarbij het onduidelijk is of de originele tegelvloer nog aanwezig is, maar die kans bestaat. Het handvaardigheidslokaal is intact gebleven en werd door de muziekschool gebruikt als aula voor uitvoeringen. Later is – toen de huisartsen zich in de andere vleugel vestigden – deze aula afgescheiden (door het dichtmetselen van de ingang) van de rest van het complex. Nu is daar de stichting De Schakel, een vrijetijdsvereniging voor mensen met een verstandelijke beperking en een operettegezelschap gevestigd met een nieuwe ingang in de buitenmuur (zie foto hieronder). Op zondag zijn er diensten van de Stadshartkerk.

Door dit intensieve gebruik werd het noodzakelijk een aanbouw te realiseren welke tegen de achterkant van de andere vleugel is gebouwd. Helaas oogt deze aanbouw niet fraai en biedt relatief weinig ruimte. Na vertrek van de huisartsen komt er extra ruimte vrij en wordt geadviseerd deze aanbouw af te breken, waardoor ook de binnentuin ruimer wordt wat weer plaats kan bieden aan allerlei activiteiten in de open lucht.

Ook de voormalige dienstwoning is goed bewaard gebleven. Villa's uit de vijftiger jaren zijn in Amstelveen zeldzaam en deze woning is daarom monumentwaardig.

Waardering

Qua architectuur draagt de Landbouwschool nog steeds de elementen uit de wederopbouwperiode, zoals een fraaie tuitgevel, een hangende erker met grote ramen en het kenmerkende spaarzame gebruik van ornamenten. Met de voormalige dienstwoning en fietsenstalling is het een bijzonder gaaf complex dat zich goed voegt in het ruim omringende groen.

Dit zijn allemaal kenmerken van de wederopbouwperiode, een periode waar de laatste jaren steeds meer waardering voor ontstaat. Inmiddels zijn door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) tweehonderd panden als Rijksmonument aangewezen en de Vereniging Historisch Amstelveen is overtuigd dat ook Amstelveen niet kan achterblijven in de hernieuwde aandacht voor de wederopbouwperiode. In deze periode immers groeide Amstelveen fors en droeg de stedenbouwkundige ontwikkeling een Amstelveens stempel.

Met de huizen van de aangrenzende Essenlaan krijgt het complex van de voormalige Landbouwschool nog meer waarde, waarbij zelfs overwogen moet worden of de Landbouwschool en woningen niet als één geheel als beschermd of affectief stadsgezicht bewaard moet blijven als gave representant van een wijk uit de opbouwperiode. Met een kenmerkend stratenpatroon, geheel anders dan de periode van voor de oorlog. Over waardering en praktische inpassing van een beschermd stadsgezicht kan de RCE de gemeente adviseren.

Conclusie en aanbevelingen

Waardevol zijn:

1. Als complex zijn de Landbouwschool en de voormalige directeurswoning nog in gave staat en een goed voorbeeld van een school voor voortgezet onderwijs uit de vijftiger jaren.
2. Het complex is een goed voorbeeld van de architectuur uit de Wederopbouwperiode. De architectuur van gevels en dak is grotendeels intact en is van goede kwaliteit. De indeling van het interieur is veranderd, maar kan door eenvoudige wijzigingen in overleg met de gebruikers makkelijk hersteld worden (zie hieronder).
3. De inpassing van de voormalige Landbouwschool in het groen met de ruimtelijke indeling van de omliggende woonwijk is fraai. De woningen zijn qua uiterlijk nog helemaal origineel.
4. Het stratenpatroon en het plantsoen zijn kenmerkend voor een wijk uit opbouwperiode en staat model voor 'Amstelveen, stad in het groen'.
5. De huidige maatschappelijke functies die de Landbouwschool nu herbergt passen bij het gebouw. Na vertrek van de huisartsenpraktijken dient het gebruik van het gebouw voor maatschappelijke bestemmingen gehandhaafd te blijven.

Punten van aandacht zijn:

1. In de loop der jaren heeft het gebouw andere gebruikers gekregen waardoor de centrale hal bij de ingang verkleind werd en de doorgang naar de voormalige aula van de muziekschool werd dichtgemaakt. Deze verrommeling kan makkelijk ongedaan worden gemaakt waardoor het interieur verfraaid wordt en het zijn eigen functie weer volwaardig terugkrijgt.
2. De voormalige aula heeft nu een eigen ingang in de gevel. Deze verliest zijn functie als de doorgang naar de aula weer wordt hersteld, waardoor de gevel eveneens kan worden hersteld.
3. De achteraanbouw is niet fraai en gaat ten koste van de tuin. Deze aanbouw wordt overbodig als de extra ruimte van de huisartsen ter beschikking komt, zoals de voormalige klaslokalen naast de ingang.

Conclusie:

De voormalige Landbouwschool met directeurswoning is monumentwaardig, waarbij de omliggende woonwijk als – toekomstig – beschermd stadsgezicht ook betrokken dient te worden. Vroegere ingrepen in het interieur kunnen grotendeels hersteld worden. Dit zal de functie en de historische waarde van het gebouw ten goede komen.